

AZ IDŐ PSZICHOLÓGIAI REGISZTERÉRŐL

Összefoglalás és szintézis

Az „Idő pszichológiai regiszteréről”, vagy egyszerűbben: az idő múlásáról

LEÍRÁS

A téma, amelyet most be fogok mutatni, az idő személyes pszichológiai regisztereinek sokféleségével foglalkozik, amelyet az idő múlásának is szoktunk nevezni. Ez a tanulmány kizárólag személyes megfigyelések tapasztalatain alapul. A szakirodalom használata kizárólag a mi irodalmunkra korlátozódott, közelebről a következő könyvekre: *Hozzájárulások a gondolkodáshoz*, *Pszichológiai jegyzetek*, és *Emberivé tenni a Földet*. Itt nincsen kapcsolat más szerzők ugyanebben – az egyébként minden bizonnyal igen széles – témában írt műveivel, ami a jövőben szélesebb körű munkáknak adhat teret erről a kérdéstről. Abból a megsejtésből indulunk ki, hogy amikor az ezzel kapcsolatos tapasztalatokat elmélyítjük, akkor egy olyan úton találjuk magunkat, amely a gondolkodás gyökerének, a viselkedésnek, az emberi psziché és annak lehetséges jövőbeli fejlődésének, a destruktorálódásának és a dezintegrációjának a mély megértéséhez vezet.

ÖSSZEFOGLALÁS

E mű néhány olyan következtetést ír le, amelyekhez azután érkezünk el, hogy az idő múlása regiszterének témáját más fontos szellemi jelenségekkel kapcsolatba hoztuk, úgymint:

- a tudat különböző állapotai ill. strukturálásai;
- az én-figyelem viszonylagos elhelyezkedése a tudattal való kapcsolatában;
- a figyelem különböző szintjei;
- a külső és belső jelenségek felgyorsulásának folyamata, és végül,
- a destruktorálódás, a zavarodottság, és a jelenlegi társadalmi válság folyamata.

Először a hagyományos kronológiai idő és az idő személyes pszichológiai regisztere közötti különbséget írjuk le.

A második pontban az idő múlásának személyes regisztere és a tudat strukturálásainak különböző típusai közötti kapcsolatot mutatjuk be, mint amilyenek a zavart tudat és az inspirált tudat.

A harmadik pontban azzal foglalkozunk, hogyan változik az idő pszichológiai regisztere a különböző figyelemszintek működésének függvényében.

A negyedik pontban az idő pszichológiai regiszterének módosulásait írjuk le az *én*-nek a megjelenítés terében történő megfelelő elhelyezkedésével összefüggésben.

Végül az ötödik pontban az idő pszichológiai regisztere, annak felgyorsulása és összehúzódása, valamint a destruktorálódás és a társadalmi krízis jelenlegi folyamata közötti kapcsolatot mutatjuk be. Ugyanebben a pontban felvázoljuk a növekvő és a csökkenő alkalmazkodás, valamint a nem-alkalmazkodás lehetséges útjait, melyeken végighaladhat a tudat ezen új korszakhoz való alkalmazkodási kísérlete során.

E munka szintéziseként azt mondhatjuk, hogy:

A saját idő múlásának regisztereivel, és annak változékonyságával való kapcsolat felvétele lehetővé teszi különböző, látszólag távoli, de valójában teljesen egységes és összefüggő pszichológiai jelenségek közötti kapcsolat felvázolását, amikor azokat ebből a perspektívából figyeljük meg.

Miután ezeket a kapcsolatokat megállapítottuk, talán eljuthatunk arra a következtetésre, hogy amikor valaki a saját (személyes) időérzékeléséről, vagy a saját idejének múlásáról beszél, akkor ugyanarról a változékonny és nem állandó jelenségről van szó, amelyet *én*-nek hívunk, továbbá arról a másik változékonny jelenségről, amelyet testnek hívunk.

Ebből a nézőpontból a test, az *én* és az idő talán egyazon változékonny, illuzórikus és átmeneti jelenség, csupán csak másik szemszögből nézve.

E megértések és bizonyosságok transzcendenciája nagyon erős hatással van a személyes létezésre, miközben az elmagyarázásuk és leírásuk sok nehézséget okoz.

A személyes idő és a saját idő múlásának regiszterével való kapcsolat felvétele, valamint annak változékonyságának és határtalan kiterjedési és elmélyítési lehetőségének megfigyelése átalakul egyúttal egy olyan belső utazássá, amely megnyitja a kaput a legfontosabb dolog felé, a Mélység irányába.

„Az Idő pszichológiai regiszteréről”, vagy egyszerűbben: az idő múlásáról

1 – Bevezetés

Mire utalunk akkor, amikor azt mondjuk: az idő pszichológiai regisztere? Szükséges ennek a fogalomnak a meghatározása, és ezt saját tapasztalatból, a dolognak mint pszichológiai – és mint olyan, a tudat által regisztrálható (érezhető) – jelenségnek a gyökeréből kiindulva tesszük meg.

Megpróbálunk egy első meghatározást és leírást adni, azt mondva: „ez egy dinamikus regiszter, amely a tudatnak minden egyes jelenséggel való kapcsolatában megvan, legyenek azok akár szubjektívek, akár objektívek”, vagyis ahogy a Szellemi Diszciplínában nevezzük, *ez az állandó forma működésben*.

Ez az a személyes regiszter, amiről rendszerint úgy szoktunk beszélni, hogy *az idő múlása*.

2 – Érdeklődés

E kutatás az érdeklődésének középpontjába azt helyezi, hogy közelebb kerüljünk ahhoz a témához, hogyan is működik a tudatban az időbeliség személyes regisztere. Ez a megközelítés nem korábbi tanulmányokból, sem pedig a téma elmélyült elméleti tanulmányozásából indul ki, hanem alapvetően személyes tapasztalatból, abból a megsejtésből, hogy amikor ezt a fajta tapasztalatot elmélyítjük, egy olyan úton találjuk magunkat, amely a gondolkodás gyökerének, a viselkedésnek, az emberi psziché és annak lehetséges jövőbeli fejlődésének, a destrukurálódásának és a dezintegrációjának a mély megértéséhez vezet.

3 – Kifejtés

Az a kiindulási pont, amelyből ennek a hozzájárulásnak az érdemi része ered, saját regiszterek és tapasztalatok megfigyelése az idő múlása témájának kapcsán a diszciplináris folyamat egésze alatt, majd azt követően az aszkézis munkái során is. Ezen első megértésektől kezdve megfigyeléseket végeztünk, hogy ezt a témát kapcsolatba hozzuk más fontos szellemi jelenségekkel, úgymint: a tudat különböző állapotai és strukturálásai; az én-figyelem viszonylagos elhelyezkedése a tudattal való kapcsolatában; a figyelem különböző szintjei; a külső és belső jelenségek felgyorsulásának folyamata; és végül, a destrukurálódás, az irányvesztés és a jelenlegi társadalmi válság folyamata.

A munka kifejtésének célja, hogy leírást adjon az idő múlásának személyes regiszteréről.

Itt nem taglaljuk az időbeliséget történelmi-társadalmi nézőpontból, és más szerzők egyéb hozzájárulásaira sem utalunk, akik ugyanerről a témáról számtalan filozófiai és pszichológiai műben fejtették ki nézeteiket. Esetünkben csak három művet tanulmányoztunk: *Hozzájárulások a gondolkodáshoz*ⁱⁱ, *Pszichológiai jegyzetek*, és *Emberivé tenni a Földet*.

Mielőtt belevágnánk a leírásokba, tisztáznunk kell néhány fogalmat, amelyek a továbbiakban megjelennek a munka folyamán:

Változékonyság

Amikor az idő regiszterének változékonyságáról beszélünk, arra a tényre utalunk, hogy ez a regiszter kitágul, összehúzódik, felgyorsul és lelassul, az adott helyzetnek megfelelően.

Vonatkozási pont

Ha arról a tényről beszélünk, hogy egy regiszter kitágul vagy összehúzódik, meg kell határoznunk egy kiindulási pontot, amely vonatkozásként működik. Meghatározhatjuk ezt a vonatkozást abban a regiszterben, amellyel mindenki rendelkezik az idővel (vagy az idő múlásával) kapcsolatban, a mindennapi ébrenlét tudatszintjén, azaz az ábrándokkal teli (ám kényszerek és zavarodottság nélküli) ébrenlét szintjén .

Továbbá, számításba kell vennünk azt, hogy a tudat és az én a maguk részéről részesei ennek az állandó működésben lévő „mozgás-formá”-nak, amely jellemző az idő múlására. Azaz, az idő regiszterének ezeket a változásait éppen az egyik olyan mechanizmus vagy jelenség legbelsejéből kiindulva fogjuk leírni, amely ugyanezen a folyamatban lép fel és egyben váltokozik .

3.1 – Az idő pszichológiai regisztere

A kronológiai időtől eltérően, amelyet minden kultúra a természeti vagy társadalmi rendszer alapján határozhat meg másodpercekben, percekben, órákban, napokban, hónapokban, években, éjjelekben és nappalokban, az esőzések alapján vagy évszakokban, a pszichológiai idő egy szubjektív, váltoékony és nem állandó jelenség. Ez az az alapvető regiszter, amely minden emberben megvan, és amelyet úgy tudnánk összefoglalni, mint a saját élet elmúlását. Ez a személyes regiszter különféle tényezők függvényében változik.

Sokszor hallunk olyan kifejezéseket, hogy: „hogy elrepült ez az év”, „a vizsga egy örökkévalóságig tartott”, „minden nap egyre gyorsabban történnek a dolgok”, vagy hasonló mondatokat, amelyek jelzik az idő múlása regiszterének eme váltoékonyágát, minthogy

ugyanazon jelenséget, vagy ugyanazon egyezményes időszakot ugyanaz a személy eltérő időpontokban különböző módon érzékel.

E „változékonyság”-ból kiindulva számtalan pszichológiai és fontos létezéssel kapcsolatos összefüggés és következmény származik. Egyike ezeknek, hogy ezeket az összehúzókat és kiterjedéseket általában nem-szokványos regiszterek és tapasztalatok kísérik.

3.2 – Az Idő pszichológiai regisztere a Tudat különböző strukturálásainak kapcsolatában

Az idő regisztere a zavart tudatban

Amikor a kényszerek irányítják a tudatot, az idő múlásának regiszterét elárasztja a meghamisítás és az általános zűrzavar, és nem lehet általános érvényű kijelentéseket tenni. Lehetségesek a kiterjedések és az összehúzókat is, a felgyorsulások és a lelassulások is. Kijelenthetjük mindenesetre, hogy a tudat „alámerülten” látja magát az időben, amellyel egy „súrlódásos” vagy „összeütköző” kapcsolatot hoz létre, mely számtalan, többnyire nem kívánatos útnak adhat teret.

Az idő regisztere az inspirált tudatban

Az inspirált tudatban az idő pszichológiai regisztere a kiterjedés irányába halad, és ennek a hajlamosságnak fontos jelentősége van, mivel az idő múlásának e kiterjedően növekvő érzékelése egy **már-önagában-is-transzcendens élmény**, ahol eltűnik idő múlásának szokásos érzékelése, és a tudat közelebb kerül ahhoz a regiszterhez, melyet „időnélküliségnek” hívhatnánk. Az olyan kifejezések, mint az „örök idő”, „végtelen idő”, „határtalan” éppen ezekről az állapotokról szólnak, és általában olyan leírásokhoz társulnak, amelyek megpróbálják leírni az ilyen típusú tapasztalatokat.

Természetesen ezen a tapasztalatok skálája, amelyeket az inspirált tudatról írtunk, a testi és érzelmi kiterjedés kellemes érzetétől egészen a különös és jelentőségteljes, értelmet adó megsejtések és mély megértésekig terjedhet.

3.3 – Az idő pszichológiai érzékelése a figyelemmel való összefüggésben

Ebben a pontban egy nagyon is közvetlen kapcsolatot szögezünk le: ha a szokásos ébrenlét állapotában koncentrálnak, és onnan megfigyeljük, mi történik, amikor a figyelem különböző típusai váltakoznak, akkor észrevehetjük, hogy az egyszerű, a megosztott és az irányított figyelemben egyaránt, az idő regisztere annál inkább hajlamos a növekvő kiterjedésre, minél tisztább és összpontosítottabbⁱⁱⁱ az egy jelenségre fordított figyelem, melynek érzékelése hasonló ahhoz, amit az inspirált tudat esetében már magyaráztunk.

Kiszélesítve ezt az állításunkat és közvetlen kapcsolatot teremtve azzal, amit az előző pontban (3.2) írtunk, a tiszta figyelem regiszterét úgy definiálhatjuk, mint az inspirált tudat egy sajátos állapotát.

3.4 Az idő pszichológiai regisztere az én viszonylagos elhelyezkedésével összefüggésben

Az én-figyelem elhelyezkedhet a megjelenítés terének egy olyan pontján, ahol összekeveredik a magával a tudattal mintegy egyetlen jelenséget alkotva, ahonnan az ember szemléli a világot

(rendszerint ez történik a mindennapi ébrenlét esetén), vagy az én-figyelem és a tudat elkülönülnek egymástól, ennek a térnek más-más mélységeiben helyezkedve el^{iv}. Ezek a viszonylagos módosulások különböző kombinációkat és árnyalatokat ölthetnek, melyek a teljesség igénye nélkül az alábbiak:

- Az én-figyelem és a tudat egybevág és összekeveredik egy adott pontban.
- Az én-figyelem mélyebbre helyezkedik, és meg tudja figyelni a saját tudatának működését és a világot.
- A megfigyelő (melyet gyakran **önmagunknak** nevezünk) megjelenése és a vele való kapcsolat lehetővé teszi azt, hogy egy másfajta mélységből figyeljük meg az *én* létezését és a tudat működését, mint két különböző jelenséget.

Az első eset meglehetősen pontossággal a mindennapi ébrenlét regisztereinek, és az idő múlásának idevágó, szokásos regiszterének felel meg. Ahogy haladunk az első elhelyezkedéstől a másodikig, és onnan a harmadik felé, avagy mialatt a megfigyelési pont egyre beljebb kerül és elmélyül, úgy terjed ki az idő regisztere. Ebben az áthaladásban az én-figyelem az elcsendesedés felé irányul, hajlamos elveszíteni a jelenlétét, nem foglal el többé központi helyet, és egy új, sokkal kiegyensúlyozottabb, finomabb és pontosabb megfigyelőn keresztül szemlélődünk, amelyet úgy hívhatunk, hogy: önmagunk. Az idő múlásának megtapasztalása eltávolodik a mindennapos regiszterektől, és az idő mozgása megáll vagy az időtlenség felé halad, ahol létrehozza a jelen regisztereket és a tudat nem mindennapi és mély jelentőségű strukturálásait. Ezen a ponton fontos aláhúznunk azt, hogy az előző pontokban bemutatott leírások valójában ugyanannak a dinamikus-strukturális jelenségnek és tapasztalatnak a magyarázatai, csak különböző nézőpontokból megvilágítva. Ezen nézőpontok mindegyike röviden a tudat különböző állapotaira utal, amelyeket az idő múlása személyes regiszterének jelentős változásai kísérnek.

3.5 – Az idő pszichológiai regisztere, és annak kapcsolata a jelenlegi szétesés és társadalmi válság folyamatával

A külső és belső jelenségek rendkívüli felgyorsulásának korszakában élünk. A kommunikáció megsokszorozódik és felgyorsul, a tudományos fejlődés szétesőben van, a külsődlegesség és az anyagiasság erőteljes folyamata összekeveredik a virtuális jelenségek gyarapodásával.

Ez a folyamat, amelyet megfigyelhetünk a jelenlegi társadalomban, erős hatással van az egyéni tudatra. Ezt a kapcsolatot összefoglalva kijelenthetjük, hogy a jelenlegi társadalmi válság folyamatát a tudat felgyorsulásának, beszűkülésének, és erőteljes „kívülre helyezkedésének” folyamata kíséri.

Más szóval, a külső és belső jelenségek fokozott felgyorsulásának pillanatában élünk. Az idő múlásának és a személyes időbeliségnek a regisztere felgyorsul, a tudat összezavarodik, és összezavarodottságában megnő a gyors szétesés és a tudat egysége elvesztésének veszélye. Azonban a hajlamosságának és a szükségének köszönhetően a tudat erőfeszítést tesz ezen új korszakhoz való alkalmazkodásra. Oly módon törekszik és kísérel meg alkalmazkodni, hogy eltávolítsa magát a veszélytől.

Ez az alkalmazkodás lehet növekvő, csökkenő, vagy pedig lehet az alkalmazkodás hiánya. A csökkenő és mechanikus alkalmazkodás a felgyorsulás és a belső szétesés növekedéséhez vezet, és innen megfigyelhetjük, hogy két lehetséges út nyílik meg:

- Az egyik út, amely a felbomláshoz vezet, az elmebetegségek, az erőszak, az irányvesztettség, a rombolás és egyéb hasonló tünetek növekedésében tükröződik, amelyek különben megszokottak a jelen pillanatban.
- Egy másik út, ahová a tudat szinte mechanikusan hajlik, egy „szaltó”, egy visszacsapódás belső világunk, valamint a Mélység keresése, mint a lét oltalma felé. A végletes „külsőségből” mechanikusan a „belső” felé ugrunk.

A növekvő alkalmazkodás folyamata a saját tudatban elmélkedést és felismerést eredményez a jelenlegi folyamat értelemürességéhez képest. Ez a kudarc egy regisztere, amely új lehetőségek előtt nyitja meg az ajtókat. Ebben az elmélkedésben a tudat az irányváltást fogja keresni, a külsőségtől a belsővé válás felé, azonban egy elmélyült és szándékos módon. Így megpróbálja kiterjeszteni és megállítani az időt, megtartva és hasznosítva a jelenlegi pillanat legpozitívabb oldalait (a technológiai haladást, a világméretű kommunikációt, az interkulturalitást, az erősödő mondializációt).

A növekvő alkalmazkodás e folyamatában lehetséges az idő „megállítására” való őszinte törekvés anélkül, hogy lerombolnánk a dolgokat, „kiterjesztve” az időt anélkül, hogy tagadnánk vagy elleneznénk a jelenségek sokszínűségét és sajátosságait, és ebben a kísérletben a tudat közvetve vagy közvetlenül a „**Mélység**”-et keresi majd és afelé halad, rátalálva újra saját értelmére.

4. Szintézis

Ha kapcsolatba lépünk a személyes időnk múlásának regisztereivel, relációt vonhatunk látszólag távoli, de valójában teljességgel összefüggő és összekapcsolódó pszichológiai jelenségek között, amikor azokat egy másfajta nézőpontból figyeljük meg. Olykor miután ezeket a kapcsolatokat megállapítottuk, azt a következtetést vonhatjuk le, hogy amikor az időnk saját regiszteréről vagy a személyes időnk múlásáról beszélünk, újból ugyanarról a változékony és nem állandó jelenségről beszélünk, amelyet „én”-nek hívunk, és egy másik változó jelenségről is, amelyet testnek nevezünk.

Ebből a nézőpontból a test, az én és az idő talán egy és ugyanazon illuzórikus, változékony és múlandó jelenség, amelyet csupán más szemszögből keresztül nézünk és tapasztalunk.

Ezen megértések és bizonyosságok transzcendenciájának erős hatása van a személyes létezésre.

A személyes idő és a saját idő múlásának regiszterével való kapcsolat felvétele, annak változékonyságának, valamint a kiterjedésének és elmélyítésének határtalan lehetőségének megfigyelése egyben egy olyan belső utazássá is átalakul, amely megnyitja a kaput a legfontosabb dolog felé, a Mélység irányába.

Victor P., 2009. március 12.

Irodalom:

Silo, Összegyűjtött művek I.

Silo, Pszichológiai jegyzetek

MEGJEGYZÉSEK:

ⁱ A „regiszter” kifejezés Silo művéből származik, és az egyfajta sajátos, strukturált érzékelés-észlelésre utal, amelynek nincsen pontos fordítása az magyar nyelvben. Ennélfogva ezt a kifejezést abban az értelemben használjuk, ahogyan a Pszichológiai jegyzetekben szerepel.

ⁱⁱ Silo, Összegyűjtött művek I-II

ⁱⁱⁱ A figyelem tisztaságának nevezzük, amikor a tudat kielezeten figyelem egy adott jelenségre, és amikor egyúttal más jelenségek, úgymint „zajok” vagy egyéb zavaró, e koncentrációtól a figyelmet elterelő jelenségek hiányoznak

^{iv} Ennek a pontnak a mélyebb megértéséhez javaslom a Pszichológia IV: A tudat jelenségeinek térbelisége és időbelisége c. rész tanulmányozását